OSEL A SVÍN

Jiří Voskovec Jan Werich Jaroslav Ježek

Hrají studenti hudebně dramatického oddělení
Režie Kateřina Iváková Premiéra 27. 11. 2026

DIVADLO NA REJDIŠTI PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

PRAŽSKÁ KONZERVATOŘ

ŎSEL A STÍN

JIŘÍ VOSKOVEC & JAN WERICH & JAROSLAV JEŽEK

Premiéra 27. 11. 2026

OSOBY (PODLE POŘADÍ VSTUPU NA SCÉNU)

bůh	DIONÝSOS	Jaromír Korbel *(student nižšího ročníku)*
miláček lidu	HIPPODROMOS	Erik Srbený
jeho žena	HEKATOMBA	Nikola Kylarová
miláček Štěstěny	KONTOKORENTOS	Milan Cimfe
jeho žena	SYNEKDOCHA	Amélie Lavaud
miláček dam	REKORDIKLES	Šimon Fikar
županos	PAPRIKIDES	Adéla Pilátová
taneční madam	LABANOSA	Vendula Mrkvicová
dáma z vyšší společnosti	JULIANA	Julie Viktorie Louthanová
dáma z vyšší společnosti	IVANOSA	Iva Zahran
dáma z vyšší společnosti	ADELIDA	Adéla Dohnalová
dáma z vyšší společnosti	MAGDANEA	Magdaléna Mrkvicová
dáma z vyšší společnosti	SOFINOSA	Sofie Streitová
zelinářka	VEGETIDA	Adéla Dohnalová
ovocnářka	FRUONISA	Magdaléna Mrkvicová
kramářka	DROGERINA	Julie Viktorie Louthanová
kramářka	GALANTERIDA	Iva Zahran
žebračka	NEPLECHIDA	Sofie Streitová
lékař	HOMEOPATHOS	Iva Zahran
lékař	PATHOLOGIDES	Julie Viktorie Louthanová
oslař	SKOČDOPOLIS	Jan Dlouhý
zubař	NEJEZCHLEBOS	Jiří Dlouhý
osel	OSEL	Marco von Poděbrady

DĚJE SE V ABDÉŘE PO VÁLCE ZA ČASŮ KRIZE.

DIONÝSOVY DRUŽKY / OTROKYNĚ / DÁMY OSLOVÉ / LÉKAŘI / LID ABDÉRSKÝ

Adéla Dohnalová, Julie Viktorie Louthanová, Magdaléna Mrkvicová, Vendula Mrkvicová, Sofie Streitová, Iva Zahran

---

Režie a scéna	Kateřina Iváková
Dramaturgie	Radek Brož
Kostýmy	Anna Kameníková
Hudba	Jaroslav Ježek
Hudební nastudování	Jakub Šafr, Petra Kohoutová
Choreografie	Vendula Mrkvicová
Pedagogické vedení	Kateřina Holánová, Miroslav Dvořák, Eliška Burkert Nezvalová
Světla	Marie Dvořáková, Radovan Slávik
Zvuk	Ladislav Frej
Vedoucí techniky	Tomáš Jelínek
Garderobiérka	Lucie Jansová
Grafika	Nikola Kylarová, Magdalena Kašparová
Fotograf inscenace	Petr Florián
Vedoucí divadla	Veronika Pospíšilová
Poděkování	Ota Bareš, FAUNA FILM s.r.o., Lucie a Veronika Kůrkovy, Andrej Kopčan, David Majdl, Tomáš Trapl, Dorota Březinová

DIVADLO NA REJDIŠTI
www.divadlonarejdisti.cz

Více informací o hře a inscenaci Osel a stín:

„V TÉTO HŘE JDE MI O TO DOKÁZAT, ŽE JSTE STEJNÍ, ŽE SE LIDÉ NEMĚNÍ A ŽE VŽDYCKY BYLI STEJNĚ HLOUPÍ. MŮŽETE SE TOMU SMÁT, MŮŽETE MÍTI I VZTEK, V OBOJÍM VŠAK PŘÍPADĚ PADNE TO VŽDYCKY NA VÁS.“

DIONÝSOS VE HŘE OSEL A STÍN

SATIRICKÁ KOMEDIE, KTERÁ NEZTRATILA SVOU AKTUÁLNOST

Rok 1933 byl v Československu i v celé Evropě poznamenán doznívajícími důsledky světové hospodářské krize a sílícím nástupem totalitních ideologií. V Německu se k moci dostal Adolf Hitler, v Itálii upevňoval svou diktaturu Benito Mussolini a v Rakousku sílil autoritářský režim Engelberta Dollfusse. Požár Říšského sněmu v únoru 1933 se stal jedním ze symbolů nastupující nacistické diktatury. Také v československém prostředí začínaly být stále zřetelnější projevy fašismu.

NEJEZCHLEBOS: Když Dollfuss, Mussolini a Hitler plavou po vodě, kdo myslíte, že se první potopí?

SKOČDOPOLIS: Hitler, protože má pořád otevřenou hubu.

NEJEZCHLEBOS: Ano. Potom Mussolini. – Protože s jednou rukou ve vzduchu se nedá dlouho plavat. No a poslední Dollfuss. *(ze hry Osel a stín)*

Právě v této atmosféře vznikla hra Osel a stín, jedna z prvních výrazně politických a ostře protifašistických satir autorské dvojice Jiřího Voskovce a Jana Wericha, s hudbou Jaroslava Ježka. Její vznik nebyl pouhým výsledkem uměleckého záměru, ale především bezprostřední reakcí na společenské a politické dění. Voskovec a Werich cítili, že v době ohrožení demokracie už nestačí pouze bavit publikum. Rozhodli se proto využít divadlo jako prostředek politického komentáře a veřejné kritiky.

„Z NAŠICH HER SE ZČISTA JASNA BEZ JAKÉHOKOLIV VAROVÁNÍ PUBLIKU STALA NASRANÁ POLITICKÁ SATIRA, KTERÁ SI DĚLALA SRANDU Z FALEŠNÉ DEMOKRACIE A BYLA SOCIÁLNĚ UVĚDOMĚLÁ A PROTIFAŠISTICKÁ. KDYŽ JSME V ROCE 1932 PSALI HRU CAESAR, TO JSME SE PRVNĚ NAMÍCHLI A ŘEKLI JSME SI: ‚TO NENÍ MOŽNÝ, TO SE TEĎKA MUSÍ NĚCO DĚLAT S TÍM FAŠISMEM. NEDAJÍ SE DĚLAT DIVADÝLKO A SRANDIČKY. BUDEME DĚLAT SRANDU DÁL, ALE BUDE TO POLITICKY ZAMĚŘENÝ.‘“

(ze vzpomínek Jiřího Voskovce)

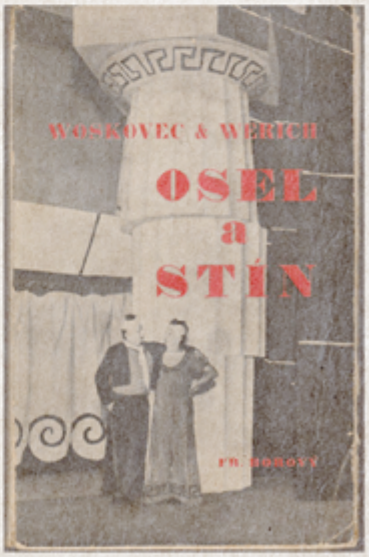

OD STUDENTSKÉ AVANTGARDY K POLITICKÉMU DIVADLU

Kořeny **OSVOBOZENÉHO DIVADLA** sahají do roku 1923, kdy vzniklo jako **Volné sdružení posluchačů dramatické konzervatoře pražské, hrající s laskavým svolením rektorátu.** Pod režijním vedením Jiřího Frejky se zde setkávali mladí divadelníci, kteří hledali nové možnosti divadelního vyjádření. V roce 1925 přijal soubor název Osvobozené divadlo. Zásadní podobu mu později vtiskla tvůrčí spolupráce Voskovce, Wericha a hudebního skladatele Jaroslava Ježka, stejně jako režijní práce Jindřicha Honzla.

Původní poetika divadla vycházela z avantgardy, poetismu, dadaismu, improvizace a klaunské komiky. Postupně se však do jeho tvorby stále výrazněji promítala společenská a politická témata. Významným mezníkem se stala hra Caesar z roku 1932, v níž se Voskovec a Werich poprvé naplno obrátili k politické satiře a kritice diktátorských tendencí. Na tuto tematickou linii navázal právě **Osel a stín.**

Je proto důležité vnímat Osla a stín nejen jako samostatnou divadelní komedii, ale také jako součást proměny Osvobozeného divadla – od hravé avantgardní revue k divadlu, které se otevřeně vyjadřovalo k zásadním otázkám své doby.

SPOR O OSLÍ STÍN ANEB JAK VZNIKÁ DIKTATURA

Námět hry vychází ze satirického příběhu starověkého řeckého autora Lúkiana ze Samosaty. V centru dění stojí zdánlivě banální spor: zubař Nejezchlebos si na cestách pronajme osla. Když si unavený odpočine v jeho stínu, majitel zvířete Skočdopolis začne požadovat zvláštní poplatek – vždyť si pronajal osla, nikoli jeho stín!

Z malicherné hádky se postupně stává celospolečenský konflikt. Město Abdéra se rozdělí na dva nesmiřitelné tábory – Osláře a Stínaře. Spor přestává být otázkou spravedlnosti či zdravého rozumu a mění se v boj o moc, vliv a politickou převahu. Do popředí se dostávají demagogie, manipulace, davová psychóza a zneužívání politických institucí.

Historický námět se tak stává podobenstvím o společnosti, v níž lze pomocí účelově vyvolaného konfliktu rozdělit lidi, ovládnout veřejné mínění, a nakonec získat neomezenou moc. Z původně směšného sporu se rodí nebezpečný politický mechanismus. Právě v tom spočívá hlavní síla hry: ukazuje, jak snadno se lidé nechají strhnout zdánlivě důležitou otázkou, jak rychle zapomenou na skutečné problémy a jak ochotně přenechají vlastní úsudek těm, kteří jim slibují jednoduchá řešení.

PŘIJETÍ A DOBOVÝ OHLAS

Premiéra Osla a stínu se uskutečnila 13. října 1933 v Osvobozeném divadle v režii Jindřicha Honzla. Inscenace se setkala s mimořádným zájmem publika a dosáhla celkem 187 vyprodaných představení. Její úspěch dokládá, že politická satira dokázala oslovit široké publikum i v době hospodářské a společenské krize. Hra však nebyla přijímána pouze s nadšením. Její otevřená protifašistická výpověď vyvolala také politickou nevoli. Proti inscenaci protestovalo německé velvyslanectví a požadovalo její zákaz. Osvobozené divadlo se tak stále výrazněji dostávalo do střetu s politickými silami, proti nimž jeho tvůrci vystupovali.

HVMOR JAKØ ZBRAŇ

Voskovec a Werich ve hře využívají svůj typický jazykový humor, slovní přestřelky, absurdní situace a groteskní nadsázku. Jejich humor však není samoúčelný. Za komickými dialogy se skrývá ostrá kritika politických manipulátorů, populismu, falešné demokracie i lidské ochoty podřídit se autoritě.

Podstatou této satiry je přesvědčení, že autoritářská moc nevzniká ze dne na den. Vyrůstá z malých ústupků, z manipulace s veřejným míněním, z rozdmýchávání strachu a z ochoty společnosti vyměnit svobodu za falešný pocit jistoty.

OSEL A STÍN JE TAK NEJEN VÝSMĚCHEM DIKTÁTORŮM A JEJICH MOCENSKÝM AMBICÍM, ALE TAKÉ NEPŘÍJEMNÝM ZRCADLEM NASTAVENÝM SAMOTNÉMU PUBLIKU. PŘIPOMÍNÁ, ŽE DEMOKRACIE NENÍ SAMOZŘEJMOSTÍ A ŽE JEJÍ NEJVĚTŠÍ HROZBOU NEMUSÍ BÝT POUZE TI, KTEŘÍ SE JI SNAŽÍ ZNIČIT, ALE I TI, KTEŘÍ SE ROZHODNOU NEVIDĚT, NESLYŠET A NEZASAHOVAT.

